

Explosieven onder de cappuccino

Vanavond wordt op het Poetry International-festival in Rotterdam voor de achttiende keer de jaarlijkse C. Buddingh'-prijs voor het beste Nederlandstalige poëziedebuut uitgereikt. Els Moors is de enige Vlaamse van vier genomineerden. Ze maakt kans om de prijs in te wacht te slepen, maar heeft een kwaaië klant aan Thomas Möhlmann. De winnaar krijgt 1.200 euro mee naar huis.

door Bart Van der Straeten

Moors' debuut, *Er hangt een hoge lucht boven ons*, is in ieder geval de meest frisse van de vier genomineerde bundels. In haar gedichten combineert Moors alledaagse observaties met excentrieke, absurde bedenkingen. De toon is overwegend vrolijk, verwonderd en uitgelaten, maar onheil is nooit ver weg: "misschien zien ze me hier wel zitten ha! / terwijl ik wacht // ik leg de explosieven onder / de cappuccino of koffie verkeerd // met een sigaret in de hand / houden ze het kind met de donkere ogen // aan een kartonnetje fruitsap vast // ik wil het hoofd op tafel leggen / ik steek de lont aan / het kind draait in de stoel / de stoel schommelt // zo meteen valt hij / of wurgt hij zijn vader". Juist die koppeling van humor en dreigend gevaar maakt haar gedichten zo apart. Alsof het leven pas spannend wordt omdat er elk moment iets onverwachts kan gebeuren, omdat je nu ter plekke dood kunt vallen. Zelfs in de waanzinnige, schitterende reeks over 'de witte fuckende konijnen' die eerder al verscheen in het tijdschrift *Yang*, krijgen deze anders zo aaibare beestjes door hun bijna ziekelijk repetitieve gedrag een monsterlijk tintje: "het oude witte fuckende konijn heeft nooit meer gedaan / het fuckte waarna het fuckte waarna het weer verder fuckte", en ook een pasgeboren kind omschrijft ze als "een fuckkonijn / het fuckt en fuckt en fuckt". De reeks is tegelijk een grandioze ode aan de seksuele energie en een afschrikwekkende beschrijving van de vernietigende kracht ervan.

Iets baldadigs als fuckende konijnen kom je in de poëzie van Thomas Möhlmann niet tegen. Zijn debuut *De vloeibare jongen* is wat rustiger dan dat van Els Moors, maar daarom niet minder de moeite waard. De gedichten uit zijn debuut zijn stuk voor stuk zorgvuldig gecomponeerd, zoals dat heet: de dichter heeft heel bewust enjambementen ingelast en gelet op klankherhalingen en ritme. Daardoor oogt zijn poëzie sober en beredeneerd, en in een enkel geval ook wel te gladjes - zelfs als het over vervreemding gaat, worden de verzen mooi binnen het stramien gehouden. In zijn beste gedichten brengt Möhlmann de vorm helemaal in overeenstemming met de inhoud, zoals in 'Wat er nog is': "De sterren waartussen jij zonder plan / een plaats nam, de lucht // die zich zonder aandacht / om het land, het veld / de stad sluit // de grond waarop de bomen / zonder bekommeren / hun plaats hebben gevonden // het water dat onverschillig twee / eenden draagt naar waar // een man de laatste kruimels / uit het plastic schudt." Verwondering over wat mogelijk is en eerbied voor wat bestaat: dat is de grondhouding van deze bundel. In andere gedichten speelt Möhlmann het spel met aan- en afwezigheid dat we kennen van bij Faverey en andere Kouwenaars: "Het is zegt ze geloof ik / als je alles tot een groot brood / samen kneedt, dat zorgvuldig / in gelijke plakken snijdt / om op een schoongeveegde tafel / uit te stallen, te wachten / tot er niets meer dan / een schoongeveegde tafel over is / alleen nog de kunst mooi / weg te gaan, geloof ik // zegt ze en ze pakt het mes / weer op, kerft zich rustig / het tafereel weer uit." Verrassend kun je dit gedicht niet noemen, maar wel mooi en goedgemaakt. Er zijn dan ook slechtere voorbeelden te kiezen dan Kouwenaar.

Dat hebben bijvoorbeeld de twee andere genomineerden gedaan, die heel wat minder indruk maken dan Möhlmann en Moors. *Toendra*, de debuutbundel van Willem Thies, lijdt aan opzichtige neoromantische dweperij met pijn, eenzaamheid en dood. Af en toe duikt er een vers op dat blijft hangen ("ik wil van glas zijn en breken") maar meer dan twee goede

gedichten heb ik in deze bundel niet gevonden. Meestal legt Thies veel te hard de nadruk op wat hij gezegd wil hebben, alsof je een vetgedrukt woord nog eens gaat omcirkelen en aanwijzen met pijlen. Quasi-betekenisvolle dubbelzinnigheden als “de diepste wond wordt niet gedicht” zijn het pijnlijke gevolg.

Geef mij een wonder van Alexis de Roode is het vierde genomineerde debuut. De Roode verwierf vooral bekendheid in het Nederlandse podiumcircuit. De bundel bevat poëzie zonder kapsones, die er resoluut voor kiest niet ingewikkeld te zijn, en die alleen al daarom beter verteerbaar is dan die van Willem Thies. Sommige gedichten zijn ondraaglijk lichte niemendalletjes, andere zijn dan weer onweerstaanbaar mooi: “Geef mij a.u.b. een wonder, / een heel klein krasje / in het diamant van de feiten, / een mirakeltje van niets, / er hoeft heus geen engel bij / of donderstem // Al is het maar die haagbeuk / die op een mistige ochtend / een beetje is verschoven. / Dan weet ik genoeg.” Als hij het al te lichte uit zijn werk weet te filteren, kan het iets worden met deze De Roode.

De C. Buddingh'-prijs is tot nog toe nog maar één keer naar een Vlaming gegaan. Erwin Mortier won in 2002 met *Vergeten licht*. Els Moors maakt een grote kans om Mortier op te volgen. Niet zozeer omdat het om een of andere reden weer eens tijd zou zijn dat een Vlaming wint, maar wel omdat haar poëzie enerzijds verwant is met wat er door jonge dichters in Nederland geschreven wordt – niet verwonderlijk, want Moors woont tegenwoordig in Amsterdam en studeert er aan de Rietveldacademie – en anderzijds eigenzinnig genoeg is om uit de band te springen. Het hangt ervan af of de jury excentriciteit wil beklemtonen of juist harmonie. In het eerste geval wint Els Moors, in het laatste Thomas Möhlmann. Faites vos jeux.

ELS MOORS (°1976)

Er hangt een hoge lucht boven ons

Nieuw Amsterdam, Amsterdam, 56 p., 14,90 euro.

THOMAS MÖHLMANN (°1975)

De vloeibare jongen

Prometheus, Amsterdam, 55 p., 14,95 euro.

WILLEM THIES (°1973)

Toendra

Uitgeverij 521, Amsterdam, 48 p., 16,90 euro.

ALEXIS DE ROODE (°1970)

Geef mij een wonder

Podium, Amsterdam, 44 p., 12,90 euro.